

ПРАВОСЛАВЕН КАЛЕНДАР

за месец юни 2026

1	п	† Свети Дух. Св. мчк Юстин Философ. Св. мчци Юстин и дружината му. Свщмчк Пир
2	в	Св. Никифор изповедник, патр. Константинополски. Прпмчк Еразъм Охридски
3	с	Св. мчци Лукилиан, Клавдий, Ипатий, Павел, Дионисий и мчца Павла девица. Св. Маркелин. Преп. Атанасий Чудотворец (Блажи се)
4	ч	Св. Митрофан, патр. Константинополски. Св. мчци Фронтасий, Северин и др. Св. свщмчк Астий, еп. Дирахийски
5	п	Св. свщмчк Доротей, еп. Тирски. Преп. Петър Корицки (Блажи се)
6	с	Преп. Висарион Чудотворец. Преп. Иларион Нови (Отдание на Петдесетница)
7	н	† 1 Неделя след Петдесетница – на Всички светии. Св. свщмчк Теодот, еп. Анкирски. Св. мчца Валерия (Петрови заговезни)
8	п	Св. Ефрем, патр. Антиохийски. Пренасяне мощите на св. вмчк Теодор Стратилат (Начало на Петровия пост)
9	в	Св. Кирил, архиеп. Александрийски
10	с	Св. свщмчк Тимотей, еп. Брусенски
11	ч	* Св. апли Вартоломей и Варнава. Св. Богородица “Достойно есть”. Св. Лука Симферополски
12	п	Преп. Онуфрий Велики. Преп. Петър Атонски
13	с	Св. мчца Акилина. Св. Трифилий, еп. Никозийски
14	н	† 2 Неделя след Петдесетница – на Всички български светии. Св. прор. Елисей. Св. Методий, патр. Константинополски
15	п	Св. прор. Амос. Св. мчк Исихий Доростолски. Св. Ефрем, патр. Сръбски
16	в	Св. Тихон чудотворец, еп. Апатунтски. Св. мчк Евтропий четец. Пренасяне мощите на св. Теофан Затворник
17	с	Св. мчци Мануил, Савел и Исмаил. Св. мчк Манасий Габровски
18	ч	Св. мчци Леонтий, Ипатий и Теодул
19	п	* Св. ап. Иуда, брат Господен. Преп. Паисий Велики. Преп. Паисий Хилендарски. Св. мчк Зосима Созополски
20	с	* Преп. Наум Охридски. Св. свщмчк Методий, еп. Патарски. Св. Калист, патр. Константинополски
21	н	† 3 Неделя след Петдесетница. Св. мчк Юлиан Тарсийски. Преп. Юлий презвитер и Юлиан дякон
22	п	Св. свщмчк Евсевий, еп. Самосатски. Св. мчци Галактион и Юлиания
23	в	Св. мчца Агрипина. Св. преп. Антоний и Йоаникий
24	с	* Рождение на св. Йоан Кръстител (Еньовден) Св. Никита, еп. Ремесиански
25	ч	Св. прпмчца Феврония. Преп. Дионисий Атонски
26	п	Преп. Давид Солунски. Преп. Давид Български
27	с	Преп. Сампсон Странноприемец
28	н	† 4 Неделя след Петдесетница. Пренасяне мощите на св. безсребреници и чудотворци Кир и Йоан
29	п	† Св. първовърховни апли Петър и Павел (Петровден)
30	в	Събор на св. славни и всехвални 12 апостоли

За да видите изображението по-голямо, моля натиснете с десен бутон на мишката върху него и изберете от падащото меню опцията "Отвори изображението в нов раздел" с левия бутон.

***СЪЮЗ НА СЛЕПИТЕ В БЪЛГАРИЯ 105 години стремеж към равноправие и интеграция в обществото**

КРАТКА ИСТОРИЯ НА ПОСТИЖЕНИЯТА

През 2026 г. Съюзът на слепите в България (ССБ) отбелязва 105 години от създаването на организацията.

Началото е поставено на 28 март 1921 г., когато малобройна група възпитаници на Държавния институт за слепи, ползвайки европейския опит, обединена, тръгва по пътя на борбата за права и интеграция в обществото, създавайки Дружеството на българските слепи. Двадесет и пет години по-късно то е преименувано на Съюз на слепите в България.

В историята на нашата организация се открояват три етапа на развитие в зависимост от обществено-икономическите отношения в страната.

ПЪРВИ СЪПКИ

В първия устав на сдружението като главна цел е посочено създаването на условия за трудова заетост, организирането на брайлова библиотека и информирането на обществото за проблемите и възможностите на хората със зрителни увреждания. През 1922 г. е създаден оркестър от слепи музиканти, който през следващите няколко години има около 700 концертни и други изяви в страната, като осигурява доходи на участниците и Дружеството на българските слепи.

Три години по-късно е създадена кошничарска работилница в град Бургас.

По инициатива на Дружеството на българските слепи в началото на 1922 г. се създава дружество "Покровител", в ръководството на което са привлечени видни общественици. Негов дългогодишен председател е докторът по очни болести Константин Пашев, който е основоположник на българската офталмологична школа и академик на Българската академия на науките.

Дружеството си поставя за цел да построи в София дом-работилница за слепи мъже. Патрони на кампанията за набиране на средства са Техни царски височества княгините Евдокия и Надежда, в резултат на което за период от 9 години са събрани един милион и петстотин хиляди лева. През 1931 г. Общинският съвет на София отпуска безвъзмездно парцел за строежа на четириетажната сграда. Изграждането ѝ завършва шест години по-късно. За двугодишно обучение са приемани по 30-35 курсисти от цялата страна. Постъпилите незрящи курсисти получавали подготовка по кошничарство, метларство и четкарство. От 1973 г. в тази сграда функционира Централното управление на Съюза на

слепите в България.

През 1935 г. започва да функционира хор "Балкан", който 13 години по-късно с държавен указ става професионален. През 1986 г. с указ на Министерството на културата формацията е преименувана на хор на слепите "Академик Петко Стайнов". През шестте десетилетия на своето съществуване като професионален състав хорът дава възможност за трудова реализация на над 200 талантиливи незрящи певци.

Дружеството на българските слепи и Националното читалище на слепите "Луи Брайл" обединяват усилията си в областта на осигуряването на достъп до информация за хората с нарушено зрение. През 1928 г. те започват да издават плоскопечатния орган на дружеството - списание "Съдба", а пет години по-късно и брайловото списание "Вестител", което се печата в Стокхолм, Швеция.

ПЕРИОД НА РАСТЕЖ И ПЪРВИ УСПЕХИ

В резултат на настъпилите обществено-политически и икономически промени в страната след 1944 г. се създават условия за динамично развитие на структурите на организацията. През следващите четири десетилетия те се разрастват и обхващат всяко населено място. Сдружението поетапно създава 28 окръжни организации, 155 териториални структури на общински принципи и 10 заводски организации в предприятията. Системно в редиците на ССБ се издирват и привличат много нови членове, които остро поставят въпроса за своята трудова реализация, за повишаването на доходите и качеството на живот. След активен диалог с държавата ръководството на организацията полага основите на стопанската си дейност, разкривайки през 1952 г. предприятието "Промкомбинат № 1". Три години по-късно с указ на правителството влизат в сила пакет от подкрепящи мерки и започва период на интензивно изграждане на специализирани предприятия за трудова заетост на хора със зрителни увреждания с наименование „Успех“ и филиали към тях.

В производствено-битовите комплекси в градовете София, Пловдив, Варна, Дряново, Сливен, Стара Загора, Русе, Шумен, Плевен, Кюстендил и четиридесетте филиала към тях до 1990 г. намират своята трудова реализация 10 000 - 11 000 лица със зрителни проблеми. Те разполагат и с добре развита социална база - осем от тях са разполагали със жилищни блокове, седем с общежития, в пет са функционирали културни домове, в четири - детски градини. Всички са разполагали с обекти за столово хранене, лекарски и стоматологични кабинети, а някои от тях с магазини за хранителни стоки и други. Заедно със закупения извън комплексите жилищен фонд сдружението ни е предоставило дом на около 1 500 наши членове и техните семейства.

В този период организацията получава правото на монополни производства - капачки за пивоварната и безалкохолната промишленост, електроинсталационни изделия за бита и бялата техника, филтри за двигатели с вътрешно горене, дипломатически и багажни куфари, картонажни изделия и други.

Осъществена е също и мащабна кооперация с държавната промишленост, в резултат на което се произвеждат електрически инсталации за мото- и електрокари, детонатори за минната промишленост, кабелни крайници за акумулатори и възли за динама и стартери за колите "Лада", възли за различни изделия, произвеждани от предприятията в стопанско обединение "Елпром", и много други.

Значителна част от изделията с марката на специализираните предприятия "Успех" се изнасят за Съветския съюз, Югославия, Румъния, Полша, Германска демократична република, Сирия, Ливан, Ирак и други държави. В 105-годишната история на ССБ това е най-мащабната и успешна реализация на правото на труд на хората без зрение, която съществено допринася за пълноценната им интеграция в обществото и повишаването на техния жизнен стандарт.

През втората половина на миналото столетие организацията ни постига и следните по-важни успехи в областта на защитата на правата на нашите членове:

- прието е преференциално пенсионно законодателство за хората с увреждания;
- въведени са данъчни облекчения за специализираните предприятия и кооперации, в които работят инвалиди, и за физическите лица с увреждания;
- изградени са три рехабилитационни бази за възстановяване и отпих на членовете и работещите в системата на ССБ - Шипковски минерални бани, община Троян - 1955 г., Обзор - 1965 г. и Дряново - 1970 година. През 1980 г. сдружението придобива четириетажен хотел на Шипковски минерални бани

и прекратява експлоатацията на първоначално придобитата почивна база;

- създадена е брайлова печатница през 1950 г., с което започва системното издаване на списания, учебници и помагала за образователния процес, нотни партитури и други;
- разкрито е студио за запис на говорещи книги и списания през 1962 година. През следващите 64 години в него се записват средногодишно 70-80 заглавия - художествена литература и учебници. Днес централната фонотека предоставя на своите читатели 4 600 заглавия художествена литература и шест тематично профилирани месечни списания;
- организирана е първата спартакиада по адаптирани спортове за хората без зрение през 1962 г., след което започват много успешни изяви на незрящите в областта на леката атлетика, ролбала, шахмата, плуването и ски бягането;
- полагат се основите на социалната рехабилитация на хората без зрение чрез разкриването на Националния център за рехабилитация на слепи в Пловдив през 1966 година;
- организацията създава условия за развитието на талантиливи членове на сдружението в областта на певческото, инструменталното и театралното изкуство. Чрез участието в многобройни концерти, фестивали, национални и регионални събори се популяризират възможностите на хората със зрителни увреждания и се променят обществените нагласи към тях;
- сдружението се включва активно в създаването на Европейската и Световната организация на слепите. Председатели на ССБ получават международно признание и са избирани на ръководни позиции – заместник-председател и генерален секретар на Европейския регионален комитет на Световния съвет за благополучие на слепите (1974-1989 г.) и генерален секретар и втори вицепрезидент на Европейския съюз на слепите и член на изпълнителния съвет на Световния съюз на слепите (1990-1998 г.).

РАЗВИТИЕ НА ССБ СЛЕД 1990 ГОДИНА

През този период в България се установява многопартийна система на управление и се поставя началото на демократични общественно-икономически отношения по западноевропейски образец. През изминалите 36 години България става член на НАТО и Европейския съюз. Страната ни е приета в Шенген и Евронзоната.

В новите условия на пазарна икономика и в резултат на липсващи механизми за държавна подкрепа специализираните предприятия в системата на ССБ изпаднаха в криза. Започна процес на намаляване на производството и персонала и на поэтапното им закриване. Днес функционират само три стопански единици в градовете София, Плевен и Шумен. За да гарантираме правото на труд на нашите членове в настоящия момент основно разчитаме на Националната програма за заетост и обучение на хора с трайни увреждания, управлявана от Агенцията по заетостта. Днес ССБ, в структурните му звена и стопанските единици към него, има общо персонал около 220 работници и служители, от които около 125 лица със зрителни и друг вид трайни увреждания.

В периода 1991-2005 г. всички ведомствени жилища са продадени на незрящите наематели на преференциални цени. Днес функционират четири общежития, от които три са основно реновирани. В новите реалности ръководството на сдружението ни изведе като свой основен приоритет активния диалог с държавните и общинските институции за формиране на модерна социална политика, отговаряща на европейските стандарти и практики. В резултат на няколкогодишни усилия на нашата организация, Съюза на глухите в България, Съюза на инвалидите в България и Националния съюз на кооперациите на инвалиди през 1995 г. е приет първият специализиран "Закон за защита, рехабилитация и социална интеграция на инвалидите", който регламентира основните политики за хората с увреждания в различни области на обществения живот. На основание този нормативен документ ССБ придобива статут на национално представителна организация на хора с увреждания и става член на Националния съвет на хората с увреждания. В продължение на 30 години този консултативен орган към правителството е кръгла маса, на която заседават представители на държавата, работодателските и синдикалните организации, Сдружението на общините и национално представителните организации на и за хората с увреждания. Тази институция активно участва при формирането на политиката за социално включване на хората с увреждания чрез приемане на становища по нормативни актове, национални стратегии, програми, анализи и други документи.

Законът за защита, социална рехабилитация и интеграция на инвалидите стимулира трудовата заетост на хората с увреждания в специализирана и обичайна работна среда чрез:

1. Данъчни облекчения за работодателите.
2. Финансиране на проекти за:
 - А) безопасни и здравословни условия на труд;
 - Б) покупка на оборудване;
 - В) изграждане на достъпна производствена среда;
 - Г) приспособяване на работни места за хора с увреждания.

Поради развитието на обществените отношения беше приет нов Закон за интеграция на хората с увреждания през 2004 година. Тогава към действащите права се добавиха три нови:

1. Месечна добавка за интеграция - тази финансова подкрепа стана факт в резултат на усилията на национално представителните организации на и за хора с увреждания.

Тук е мястото да споменем и за една друга месечна добавка, която през 2000 г. започна да се изплаща на основание Кодекса за социално осигуряване в размер на 25% от социално инвалидната пенсия. Тя беше резултат от обединените усилия и продължителните преговори на нашата организация, Съюза на инвалидите в България, Съюза на глухите в България, Националния съюз на кооперациите на инвалиди с министъра на труда и социалната политика. През 18-годишния период на изплащане на двете добавки нашите членове получиха допълнителен доход от над 110 милиона лева.

2. Целева помощ за придружител на хора със зрителни увреждания и за жестомимичен преводач на хора с увреден слух - тази добавка стана факт след обединеното предложение на Съюза на слепите в България и Съюза на глухите в България. В продължение на 15 години помощта беше изплащана чрез структурите на нашето сдружение на база договор с Агенцията за хората с увреждания. Правоимащите лица получаваха до 50 лв. годишно, като за периода организацията ни изплати около 6 милиона лева. По вече прекараната нормативна пътека при последващи изменения на Закона за интеграция на хората с увреждания към групата на правоимащите лица бяха добавени и сляпо-глухите, инвалидите и лицата с интелектуални затруднения.

3. Целева помощ за балнеолечение и рехабилитация - ежегодно 700-800 наши членове заедно с придружителите си получаваха за тази услуга трикратния размер на гарантирания минимален доход 150-190 лева. Общо изплатената целева помощ за реализацията на това право е в диапазона 2,3-2,5 милиона лева.

През 2006 г. ООН прие Конвенцията за правата на хората с увреждания. ССБ и другите организации на и за хора с увреждания – членове на Националния съвет, проведеха многократни срещи с представители на парламента и правителството за ратифициране на този международен договор. Това радостно събитие стана факт през месец януари 2012 година. Започна процес на транспониране на този документ в националното ни законодателство, което даде положителен тласък на политиките за хората с увреждания. В настоящия момент водим преговори за ратифициране на Факултативния протокол към този международен договор.

През следващите години наши представители участваха в многобройни работни групи за приемането и последващи изменения на:

1. Закона за социалното подпомагане и Правилника за неговото приложение
2. Закона за здравето и Правилника за неговото приложение
3. Закона за защита от дискриминация
4. Закона за семейните помощи за деца
5. Закона за предучилищното и училищното образование
6. Правилника, Наредбата и стандартите за приобщаващо образование
7. Правилника за устройството и организацията на работа на органите на медицинската експертиза и на регионалните картотеки на медицинските експертизи
8. Наредбата за медицинска експертиза
9. Наредба 4 за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания
10. И други.

Периодът 2018-2020 г. беше ключов за развитието на законодателството, свързано с правата на хората с увреждания. Бяха приети новите нормативни актове - Закон за хората с увреждания, Закон за личната помощ, Закон за предприятията на социалната и солидарна икономика, Закон за социалните услуги и правилника за неговото прилагане, Наредба за качество на социалните услуги, Наредба за стандартите за заплащане на труда на служителите, осъществяващи дейности по предоставяне на социални услуги, които се финансират от държавния бюджет, Наредба за определяне на изискванията за достъпност и универсален дизайн на елементите на достъпната среда в урбанизираната територия и на сградите и съоръженията, както и техническите изисквания за достъпност на морските плажове и други.

По-долу ще отделим внимание на двата най-обхватни и структуроопределящи политиката за хората с увреждания нормативни акта:

- В чл. 5 от Закона за хората с увреждания са определени областите на подкрепа за тази специфична социална група и те са здравеопазване, образование, трудова заетост, жилищно осигуряване, достъпна среда в урбанизираните територии и обществените сгради, транспорт, култура, спорт, личен живот, обществен и политически живот, правосъдие и други. Този нормативен акт препотвърди действащите подкрепи за специализираните предприятия и работодателите в обичайна среда, наемащи хора с увреждания, и разшири обхвата му чрез включване на подкрепа за защитената заетост. Той доразви на качествено ново ниво приобщаващото образование за деца с увреждания, въведе универсалния дизайн като ключово понятие за достъпността на средата и регламентира по-обхватно правата на хората със специфични възможности и формите на реализацията им в различни области на обществения живот.

Някои от новите значими моменти в Закона за хората с увреждания са:

1. Обвързване на социалните плащания в документа с линията на бедност - това е голям успех за национално представителните организации. Той беше постигнат след 10-годишна борба. Тази европейски призната величина, измерваща стандарта на гражданите с цел гарантиране на жизнен минимум, е динамична и се определя ежегодно от тристранния съвет, включващ представители на държавата, национално представителните организации на работниците и служителите и национално представителните организации на работодателите. Трябва да отбележим, че през периода на действие на този нормативен акт (2019-2025 г.) нашите членове са получили за две от целевите помощи:

А) месечна финансова подкрепа – 13-13,5 милиона лева;

Б) балнеолечение и рехабилитация (80% от линията на бедност) – 2,6-2,7 милиона лева.

2. Създаването на Съвет за наблюдение – той е учреден с цел насърчаване, защита и наблюдение на прилагането на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания и националното законодателство. Членове на този изключително важен контролен орган, започнал да функционира през втората половина на 2019 г., са:

- омбудсманът на Република България;

- председателят на Комисията за защита от дискриминация;

- представители на четири организации на и за хора с увреждания, определени чрез избор;

- Българска академия на науките.

3. Въвеждане на квотния принцип за наемане на хора с увреждания от работодатели в обичайна работна среда и процедури за контрол на изпълнението му с цел увеличаване на възможностите за трудова заетост на хората със специфични възможности. Съгласно него те са длъжни при персонал от 51 работници и служители до 99 да назначат едно лице, а при персонал 100 и повече работници и служители - две на сто от средносписъчния си състав.

4. Национална програма за достъпна жилищна среда и лична мобилност - основната цел на програмата е изграждане на достъпна среда в съществуващи жилищни сгради и прилежащите им пространства за хора с увреждания и осигуряване на лична мобилност за тяхното социално приобщаване, като се отчитат и специфичните им потребности.

След повече от 10 години дебати, обсъждане и приемане на различни концепции новият Закон за социалните услуги стана факт през месец декември 2019 година.

Тази правна материя беше отделена от Закона за социално подпомагане. Нормативният акт надгради действащата практика в сферата на социалните услуги за деца и лица с увреждания. Общините се утвърждават като основен двигател на реализацията на политиката в тази област. След определен лицензионен режим и при строг контрол от страна на държавата гражданските организации имат право да се включат в тази дейност. Нормативният акт създава нова Агенция за качеството на социалните

услуги, която ще отговаря за всички етапи на процеса и трябва да допринесе за повишаване на неговата ефективност.

За първи път Законът за социалните услуги регламентира:

1. Приемането на Национална карта на социалните услуги, което дава възможност за регулиране и планиране на развитието на сектора и ще гарантира неговата устойчивост и обхватност.
2. Правото сами да избираме как да ползваме социални услуги.
3. Създаването на необходимите социални услуги, съответстващи на потребностите на хората с увреждания.
4. Интегрирани здравно-социални услуги.
5. Специализирани услуги за хора с увреждания - рехабилитация, дневна грижа, подкрепа за придобиване на трудови умения, различни видове терапия.
6. Безплатни услуги за подкрепа и обучение на членове на семействата, които се грижат в домашна среда за своите близки с увреждания.
7. Заместваща грижа.
8. Публично-частното партньорство за разкриване и развитие на социалните услуги.

Тук е мястото да отбележим 60-годишните постижения на ССБ в областта на социалната рехабилитация, която е ключова за социалното приобщаване на нашите членове. Началото на тази изключително важна дейност за ресоциализацията на хората без зрение, както вече отбелязахме, е поставена през 1966 г. с откриването на Националния център за рехабилитация на слепи в Пловдив. През обучителните курсове на това социално заведение са преминали над 7 000 потребители. През последните 34 години активността на нашата организация довежда до разкриване на мрежа от Центрове за социална рехабилитация и интеграция за хора със зрителни увреждания в градовете Сливен, Ямбол, Бургас, Варна, София, Русе, Перник, Габрово, Шумен, Силистра, Кърджали и Добрич. Те функционират успешно и са допринесли за интегрирането на повече от 1 500 лица със зрителни проблеми. ССБ се утвърди като доставчик на социални услуги през изминалите 18 години и чрез конкурс управлява дейността на централите в Габрово, Русе, Перник и София, които предоставят широк пакет от услуги за социално включване на 357 деца и пълнолетни лица с трайни сензорни, физически и множество увреждания, съгласно годишния отчет за 2025 г., предоставен пред Агенцията за качество на социалните услуги.

Осигуряването на технически помощни средства, подпомагащи незрящите в бита и процеса на тяхното обучение и реализация в обществото, винаги е било приоритет в дейността на нашата организация. През изминалите 20 години успяхме да осигурим различни видове тактилни, говорещи и със звукова индикация изделия. Средногодишно безвъзмездно предоставяме на над 3 000 наши членове технически помощни средства, като тяхната стойност варира в диапазона 75-80 хиляди лева до 2025 година. Трябва да отбележим две значими постижения за нашата организация в тази област:

1. През 2020-2021 г. и 2025 г. чрез целеви програми, финансирани от Фонд "Социална закрила" към Министерството на труда и социалната политика и Националната програма за предоставяне на технически помощни средства на хора с трайни увреждания, финансирана по Националната програма за възстановяване и устойчивост, успяхме да осигурим скъпоструващи високотехнологични изделия за 550-600 наши членове на обща стойност около 3,5 милиона лева.
2. През 2021-2022 г. осигурихме финансиране от Фонд "Социална закрила" към Министерството на труда и социалната политика за разработване на програмен продукт - синтезатор на българска реч "Neural Speechlab". Тази задача беше възложена на Института за информационни и комуникационни технологии при БАН. Стойността на проекта беше 384 000 лв., от които Фондът предостави 364 000 лева. Групата от 8 експерти, оторизирани да издават лицензи за 4-годишен период, е предоставила програмния продукт на 715 наши членове и 105 деца и пълнолетни лица с тежки физически увреждания - детска церебрална парализа, амиотрофична латерална склероза, мускулна дистрофия, инсулт и други.

Сдружението ни в продължение на повече от 60 години заплаща парични помощи за асистент-четец на студенти и за очни операции, лечение и други на членове в тежко материално състояние.

През този етап на развитие организацията ни запази своите традиции в областта на художествената самодейност и спорта. С активното участие на ССБ през 2008 г. беше създадена Федерация "Спорт за

хора със зрителни увреждания", която обедини регистрираните преди това спортни клубове за незрящи. Днес заедно развиваме 10 специализирани и адаптирани спорта за хора с нарушено зрение. Съюзът на слепите в България в продължение на 105 години продължава да бъде в авангарда на гражданските организации - защитници на правата на хората с увреждания, и да работи активно за повишаване на качеството на техния живот и социалното им включване.

Васил ДОЛАПЧИЕВ

ВДЪХНОВИТЕЛИ Журналистът Катрин Димитрова: "Не се отъждествявам с нарушеното си зрение"

Крис ГРИГОРОВ

В рубриката "Влиятелните българи с увреждания" ви срещаме с изявени хора в различни области, които са пример за обществото. Те преодоляват физическите бариери и вдъхновяват със способността си смело да надвиват трудностите и да насочват вниманието към своите умения и таланти.

Катрин Димитрова е родена на 6 март 1992 г. в Троян. Годишите на основно и средно образование прекарва в Специалното училище за ученици с нарушено зрение "Луи Брайл" в София. Завършва музикална специалност с профил "Поп и джаз пеене" в Нов български университет. През 2016 година придобива стаж като музикален редактор в Радио "Z-ROCK". Днес работи като редактор и журналист в Програма "Христо Ботев" на БНР. Затова и припознава себе си във фразата "Слушай какво ти пее радиото". Катрин е част от вокално-инструменталната формация „Studio Miracle” – група, създадена от музиканти с нарушено зрение. Други нейни хобита са литературата, изучаването на чужди езици и екстремните изживявания. За себе си е приела максимата, че животът е 10% от онова, което ни се случва, и 90% от това как ние реагираме на случващото се.

- Катрин, къде е пресечната точка между музиката и журналистиката?

- Когато завърших училището за ученици с нарушено зрение, знаех, че ще се занимавам с музика. Но нямах представа дали това ще бъде в посока към голямата сцена или към педагогиката. Това се избистри впоследствие, когато ме приеха в Нов български университет със специалност "Поп и джаз пеене". Когато си в ранните двайсет, мислиш, че всичко, което лети, се яде, вярваш, че светът е твой. И аз си представях, че моята реализация в музиката ще се случи много лесно.

С течение на времето започнах да се замислям, че нещата не са такива, каквито изглеждат през моите очи. Не си представях голямата сцена и вече имах визията, че бих се вписала по-добре като педагог. Но не тръпнех в очакване на това и не го виждах като своя професия.

Педагогиката иска много отдаденост и търпение – качества, които не бях сигурна, че притежавам. Размишлявах къде бих могла да се впиша добре, а да ми доставя и удоволствие. И като се върнах назад към детството, си казах: "Боже, аз съм меломан преди всичко, а след това музикант!". Когато бях малка, ми пускаха музика от различни жанрове. Дори до днес пазя една огромна етажерка с около триста аудиокасети. Замислих се, че бих могла да съм музикален редактор в медии.

Хрумна ми ненадейно. Така започнах да търся стажове в медия.

Стигнах до радио за рок музика, където тогавашният програмен директор там Спас Шурулинов подходи с разбиране, толерантност и приемане. Той е изключителен професионалист, отнесе се много

човечно и до днес съм му благодарна, че ме обучи на софтуера, който използваша и с чиято помощ си правеха плейлистите.

Но сътрудничеството ни беше дотам. Тогава още се опитвах да стъпя на земята и си казвах, че по-добре да не подхождам с големи очаквания, да взема това, което мога, и да продължа напред. Докато се обучавах, използвах вградената лупа към Windows. Имам малък процент остатъчно зрение и виждам от много близко разстояние. Гледаха ме с почуда – как бързо успявам да се справя с резолюцията на екрана и да реагирам адекватно. Това ми помогна и не бе необходимо да инсталираме екранни четци.

Успяхме за не повече от половин месец. Пуснаха ме и в сутрешен блок, за да видя как се правят нещата в ефир. При частните медии не е така, както в държавните, каквото е БНР. Там един човек изпълнява функциите на няколко души – той е водещ и тонрежисьор... След обучението Спас Шурулинов откровено ми каза, че не може да ми предложи назначаване, но не бива да се отказвам. Взех си официален документ, че съм преминала обучение, за да го добавя към своето портфолио, и бях много щастлива, защото това си беше опит. Оттам разбрах какви са политиката и начинът на работа в някои частни медии.

Месец или два по-късно се замислих, че мога да потърся информация и другаде. Стигнах до директора на Програма "Христо Ботев" на БНР и проведохме стандартно интервю. Казаха ми, че не знаят как могат да се случат нещата, нямат представа дали софтуерът им би бил достъпен за мен. Нямаха и време да ме пуснат да тествам всичко това. Но най-неочаквано директорът ме попита защо да не сътруднича като журналист. Каза, че имат колежка, която прави предаване на социални теми. Веднага се сетих кое е предаването, но казах, че нямам опит в тази посока. Те извикаха водещата, която по това време беше Цвета Николова. Тя каза, че е отворена към сътрудничество, стига и аз да се съглася, и ще ми дава насоки за материали.

- Как протекоха първите работни дни?

- Започнахме от това какво бих могла да правя за общността, от която съм част – контингента на незрящите. Казах, че ще помисля. Мина около седмица и аз се обадох с отговор, че съм готова да опитам. Нищо не губех. Завършвах музикалната си магистърска степен в университета. Така започнах да правя репортажи, свързани с незрящите. Отразявах събития, концерти и други проекти. Това сътрудничество даде плод и Цвета бе доволна как подхождам и че приемам градивната критика. Обратната връзка бе, че имам потенциал.

Продължихме така близо година. Два - три пъти в месеца предоставях материали, като разширих спектъра. Цвета започна да ми изпраща инициативи, свързани с други социални групи. И година след първата среща, която се оказа съдбовна, се появи възможност да бъда назначена щатно. Вече по-голям кръг от хора казаха, че са доволни, аз приех да работя вече като щатен репортер и редактор и до ден днешен е така. И ако се върнем на предишния въпрос - не ми пречеше да изследвам музикални жанрове и течения, без да съм музикален редактор по професия. А журналистиката ми дава много, защото разширява кръгозора ми, развивам и умения за импровизация, особено когато съм на ефир. Затова продължих да го правя съвсем естествено.

- Когато ви асоциират като част от общността на хората с увреждания, това по-скоро позитиви ли ви носи, или негативи?

- Много е тънка границата. Съществува така наречената сегрегация. С Цвета Николова много говорехме по темата и тя държеше да излезе от кръговете на незрящите и да разширявам кръгозора си при отразяване на други теми. Същевременно, в предаването имаше поетичен конкурс за незрящи, което също е вид сегрегация. Малко е противоречиво чрез конкурс да се вкарва някаква група в рамка. Но не бих казала, че негативите преобладават. Стремя се да излизам от този кръг, когато това е възможно, и да внуша на хората, че дори и да съм част от такава група, съм човек като всички останали. В едни случаи съм чувствала съжалението на хората. В други, когато направя нещо добре, ме приемат така, сякаш съм свръхчовек. Трябва да има някаква златна среда.

- Разкажете за музикалната страна от живота си. По ваша инициатива ли се занимавахте с музика или бе под влиянието на други?

- В семейството ми няма нито един музикант, а не ми е известно да е имало и назад в поколенията. До днес смятам, че единственият ми природен талант не е нито гласът, нито техниката ми на пианото, а абсолютният слух. Това е способността да чувам тонове и да ги разпознавам, без да чета ноти. Това ми е вродено и не съм го развивала впоследствие. Открих го сравнително късно, когато постъпих в училището за незрящи. Там имаше кой да ми обърне внимание като специалист и преподавател по музика.

А усетът си към музика и интонация съм развивала от малка най-вече чрез слушане и на подражателен принцип. Чувах музиката и не си давах сметка, че възприемам всяка тоналност чрез визуална представа – за природна гледка, на фона на облаци или на слънце с определено изложение и гледано от определен ъгъл и тъй насетне.

Преподавателят по музика Георги Холянов откри, че имам някакви гласови данни. Той откри и моя абсолютен слух и ми каза какво представлява. Много ясно си спомням урока по музика, в който стана това.

Преподавателят изсвирваше кратка музикална пиеса и трябваше всеки да познае дали е мажорна или минорна. Аз знаех това, понеже вече бях ходила на начални уроци по пиано. Когато вдигна ръце от пианото, аз назовах реалната тоналност и той разбра, че имам абсолютен слух. До онзи момент си мислех, че всеки умее да чува по този начин. Не знам дали това бе разковничето, но оттогава той започна да работи с мен много по-усилено. Това бе не само във вокалната група, където вече пеех, но и с индивидуални уроци и разпяване.

Ходих и на уроци по пиано при Ани Апрахамян. Тя вече не е сред живите, но беше прекрасен педагог и професионалист. Тя положи много усилия да ме въведе в основите на пианото. Така че всичко дойде от учителите ми по музика, които имаха уменията да откриват таланта. Но не беше и нужно много насърчаване.

Аз обичам музиката във всяко нейно проявление и още тогава ми доставяше удоволствие да пея в групата, да свиря на пиано. Това помогна и да стигна до решението, че ще се занимавам и по-сериозно с музика след средното си образование. Георги Холянов бе моят откривател. Не знам дали пътят ми щеше да бъде точно този, ако не беше той. Вероятно щях да открия заложби в себе си, но едва ли някой щеше да се занимава с мен толкова усилено.

- Кои свои вдъхновители срещнахте чрез журналистиката?

- Много колеги от програмата са ми примери за вдъхновение и истински професионализъм и мога само да се уча от тях. Цвета Николова ми беше ментор. Тя ми подаде ръка и ме насочваше. А от интервюираните от мен хора не са малко онези, които са ме впечатлили – с изказа си или със своята история. Ценни са тези срещи, защото те обогатяват и ти дават друга гледна точка, разширяваш си мирогледа и се замисляш, че можеш да живееш с много по-широк спектър от преживявания, идеи и представи как може да се развие животът ти.

Имам скорошен пример. Изключително впечатлена съм от един водолаз и инструктор - Пламен Вукадинов. Бях записала интервю с него, защото много обичам адреналиновите преживявания и бях попаднала на негови автобиографични книги, в които разказва за своите истории. Той е имал много рискови ситуации. Аз много исках да вникна в това и ако мога да извадя сърцевината – защо се връща към това, защо адреналинът го дърпа толкова много... Това ми даде идея да направя и документална поредица, посветена на страха и адреналина.

След време се срещнахме в Черно море, където той ме гмурна. Аз имам фобия от водата и тя ми е много силна. Той пречупи това и ме научи да плувам. Точно затова бих казала, че е професионалист, защото успя да ме предразположи да му се доверя истински и да се гмурна с кислородна бутилка и водолазно оборудване.

Много се интересувам и от музикален фолклор и бях направила поредица, разказваща за отличителните белези на фолклорните области в България. Радвам се, че успях да се срещна с видни фолклористи и етномузиколози, включително с Радка Братанова, която е била и далечен роднина на голямата Радка Кушлева. Няколко месеца след срещата ни разбрах, че тя е починала. Радвам се, че в нея успях да открия такъв извор на информация, включително и за рядко срещани песни.

Ще спомена и Веселка Тончева от Института по фолклористика и етнология с етнографски музей при БАН. Тези хора са ме обогатили наистина много.

- Понеже споменахте за адреналинови преживявания - как гледате на хората с увреждания, които публично тестват границите си?

- Ако правя нещо такова, не бих тръбила навсякъде. Не съм от хората, които ще го направят, за да кажат на всички: „Ето, вижте, ние сме не по-различни от вас”. В същото време си давам сметка, че като журналист разказвам за такива хора, като ги издирвам и интервюирам. Но ако аз се впусна в такова изживяване, би било по-скоро за да обогатя себе си, отколкото да докажа на другите, че го правя. Не е лошо, когато инфлуенсърите с увреждания показват и негативите в инфраструктурата и ги представят по интерактивен начин. Това не го осъждам, но трябва да има ясна граница и увреждането да не се навира толкова в очите на другите. В противен случай рискуваме да бъдем приемани повече като хора с увреждания, отколкото като хора с някакъв потенциал. Когато увреждането е първото, което изниква като асоциация с теб в ума на хората, това е проблем.

- Пречило ли е увреждането ви в професионалните ангажименти?

- Със сигурност има ограничения, които не можем да подминем, но не бих казала, че преобладават. Понастоящем съм репортер и редактор и ограниченията ми са свързани с това, че ми отнема повече време да стигна до конкретна локация, когато правя репортаж на терен. Често ми се налага да ходя на терен. Повече време ми отнема и да направя връзката с организаторите на събития или инициативи. Уговарям се предварително с тях, но в девет от десет случая не споменавам за зрителното си нарушение. Не се отъждествявам с него и не мисля, че то трябва да бъде изведено на преден план, освен когато то вече не е пречка. Чак когато стигна до мястото и се обадя да кажа, че съм там, споменавам, че съм с нарушено зрение и че вероятно човекът ще ме види пръв, защото на мен ми е по-трудно да стигна до него. Те ме намират и при необходимост ми съдействат да стигна до други хора, които да запиша. В повечето случаи е такава практиката и се получава със сътрудничество. Това е начинът. Когато има съдействие от отсрещната страна, не виждам проблем процесът да протече гладко. Те имат интерес да ги отразя, а аз – да си свърша работата.

- Коя част от журналистиката е най-приятна за вас?

- До момента съм отразявала различни теми, свързани със социалната журналистика. Случи се съвсем спонтанно, тъй като започнах нещатно да сътруднича в БНР с предаване на социални теми. Преди много години гостувах в това предаване като част от вокалната група към училището, в което учех, или при инициативи за представянето на училището. Впоследствие започнах да сътруднича на предаването и така "влязох в тези обувки", макар в началото да не си представях, че това сътрудничество ще даде плод. Работя и към предаване, което разказва истории на различни пътешественици. Това също ми е много приятна посока за разговори. Да говоря с пътешественици и да ми разказват за свои преживявания в различни дестинации през техните очи...

- Вие имавте опит в ресторант на тъмно, където зрящи хора преживяваха няколко часа в пълна тъмнина. Харесваше ли ви тази концепция и как се вписвахте в нея?

- Да, харесваше ми. Понастоящем не го правя. Моето участие там беше в рамките на три - четири минути. За час и половина се появявах по три - четири пъти. Появявам се и изсвирвам две кратки произведения или песни, в зависимост от това как усещам обстановката и публиката. Имах свободата дали да изсвирия инструментална композиция, или да изпея песен. След това отново оставях хората да вечерят и да си говорят на фонова музика. Тези мои излизания бяха като допълнение на тяхното цялостно преживяване, което хем да не им ангажира вниманието, хем да им достави приятна емоция, без да им се натрапва.

- Как приемате музиката сега?

- Като хоби. Не си вадя хляба като музикант. В момента съм част от група незрящи музиканти - "Студио Мирикъл", чиято мисия е достоен творчески живот за хората с увреждания. Правим авторска музика и кавъри. Предпочитам да изпълняваме кавъри на утвърдени хитове, но харесвам и някои авторски проекти, които са писани от двигателя и създателя на нашата група Нели Стойчева. Изпълняваме многогласна музика. Не мога да определя жанра, разпростираме се в много посоки. Правим поп музика, а наскоро правихме и експеримент в посоката към фолклор. Всеки допринася със

своите предпочитания и вкусове. Може би силата и уникалността на групата е в това, че всеки дава по нещо от себе си и колкото и да сме различни, допринасяме за това да има един приличен общ резултат. Като меломан мога да кажа, че слушам всякаква музика в зависимост от настроението си – от "Реквием" на Моцарт, през рок и хеви метъл, с които съм закърмена, до фолклор и уърлд музика. Винаги съм изпълнявала по-скоро поп. Напоследък се улавям, че слушам индианска музика, а много харесвам и мистичното звучене в творчеството на българската рок група "Исихия". Мога да обобща, че не залитам по комерсиалните течения в музиката.

- Какво пречи на много музикални таланти с увреждания да излязат от полето на самодейността и да станат професионалисти?

- За съжаление, светът е преди всичко визуален. Пречките са основно в сценичното поведение, което липсва, и това е обяснимо, особено ако си слепороден. Много е трудно това да се усвои и да достигнеш до такова ниво, че да си наравно с другите на сцената – като харизма и излъчване. Публиката те оценява като съвкупност от харизма, визия, език на тялото и чак след това като гласов потенциал, който би могъл да имаш и да им дадеш.

Ще бъде много полезно, ако хората разширят спектъра си на мислене. Да могат да допуснат, че и другите сетива могат да им дадат много. Красотата може да се усети през всички сетива. Това е така, колкото и да звучи клиширано. Знам, че е трудно някой, който никога не е имал проблем със зрението, да си представи, че това е възможно. Но ако хората наблегнат на сетивата, които при незрящите са развити компенсаторно, ще открият, че светът е богат на много изживявания.

Това може да даде толкова много на всеки от нас! Хората трябва да опитват нови неща, да излизат от своята комфортна зона и да "влизат в нови обувки".

ГЛАСЪТ ЗАД ПОГЛЕДА Следизборна равностетка

След приключването на целия процес около изборите ми се иска да напиша малко повече за пътя, по който преминах. Когато написах първата си статия по темата, нямаше представа къде ще ме отведе. Просто ми беше интересно и реших да проуча световната практика.

Всичко започна от един прост въпрос – "Как се гарантира тайната на вота?".

Когато излезе информацията за QR-кодовете пред секциите, си дадох сметка, че това е само малка крачка към модернизация, която не решава основния проблем – самостоятелността зад паравана. Благодарение на хора от общността, които познаваха работата ми и ме подкрепиха, стигнах до институцията на омбудсмана. Там представих анализ на реалните проблеми, световните практики и конструктивни предложения. По време на дискусиата и други присъстващи се изказаха в полза на тактилния шаблон. В крайна сметка ЦИК одобри решението, а МЕУ пое отговорността и успя да реализира този пилотен проект в толкова кратки срокове. Не си приписвам заслугата за самото решение, защото то винаги зависи от волята на институциите, но се радвам, че идеите ни намериха почва.

Защо сега, а не преди 20 години?

Някои от вас вероятно си спомнят опитите от миналото. Аз също ги тествах тогава. Те бяха просто лист с нарязани квадратчета, който лесно се разместваше и отново изискваше придружител – тоест, тайната на вота пак беше мираж. В продължение на 20 години темата съществуваше по-скоро като спомен, без реална промяна.

Досега.

През целия този процес усещах двете страни на нашата общност. От една страна – подкрепата на хора, които се радваха, че се правят реални стъпки в тази посока. От друга страна – липсата на единство и понякога залитания в интерпретацията на темата, които не винаги бяха градивни. Това е трудна, но реална част от процеса.

Какво ми костваше това?

Не е оплакване – направих го доброволно. Но е добре да се знае цената на промяната:

- Влизах в спорове с хора, според които това е губене на време.
- Слушах упреци защо не е перфектно още от първия път.
- Наваксвах самостоятелно пропуснатото от езиковия си курс.

- Бях поканена да тествам шаблоните на място в печатницата, за да съм сигурна, че работят в реални условия.

- Използвах отпуски, за да проведа обучение на терен.

За да се случи това обучение, попитахме министъра дали може да вземем шаблони, а от печатницата ни съдействаха с мостри от хартията, за да е всичко максимално реално. Зрящи хора помагаша на желаещите да се упражняват в изписването на X и V и ни обърнаха внимание за важни детайли в дизайна.

Резултатът!?

Ние не просто гласувахме. Ние събрахме информация, анализирахме всяка трудност и изпратихме официална писмена обратна връзка с предложения до МЕРУ.

И накрая, но най-важно - искам да благодаря на всички хора, които ме подкрепиха!

Без вашата вяра, без вашите въпроси и без готовността ви да извървим този път заедно нищо от това нямаше да бъде възможно. Благодарна съм на всеки, който отдели от времето и енергията си, за да докажем, че промяната е възможна.

Така се гради гражданско общество. Не със спомени за миналото и не с преекспониране на думи, а с реална работа, поемане на отговорност и смелост да заявиш: "Аз искам да гласувам сам!".

И да го направиш, усещайки подкрепата на тези, които наистина вярват в промяната.

Румяна ДИМИТРОВА

ИЗ ЖИВОТА НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ Добрич

Дългоочаквана екскурзия до мегаполиса Истанбул

Денят 15 април дойде неочаквано бързо. То се знае, че Управителният съвет на "ХобиСклуб" с председател Иван Тодоров заложи на перфектните организаторски способности на Янка Манолова, която и този път доказва, че е добър гид. Списъци, събиране на такси, документи за екскурзията, договаряне с фирмата-превозвач, всичко необходимо до тръгването бе извършено. Фирмата-превозвач, която бе наета, е "Алис травъл груп Радилов" с водачи Джемайдин, Симо и екскурзоводката Мине Юмер.

Въодушевлението преди тръгването е неописуемо вълнуващо. Тръгваме в 21:00 часа от Добрич и пристигаме в Истанбул в 5:30 сутринта.

Посрещат ни коренно различна архитектура, необичайният градски шум, характерните покани за закуски "Буюр, буюр" (Заповядайте, заповядайте), осветените блокове, небостъргачите, джамиите и други.

Пристигаме в мегаполиса, който се нарежда в редицата на най-големите мегаполиси в света със своите мащаби: 24 милиона жители и 2-3 милиона туристи на ден. Той е с размери 174 км дължина и 60 км ширина от двете страни на Босфора.

И така - първия ден нашата разходка започна с автобусна опознавателна обиколка на Истанбул, посещение на античния център, хиподрома, Синята джамия, пешеходна опознавателна екскурзия в старата историческа част на града, църквата "Света София", султанския дворец "Долмабахче", железната църква "Свети Стефан", хълма на известния френски писател Пиер Лоти. След добра почивка дойде и вечерята в "Гар Газино" с богата шоу програма с изключителна голяма посещаемост, с европейска и ориенталска музика и екзотични танци с полуразгопени танцьорки.

На втория ден емоциите продължиха с посещението на мол "Флория Истанбул" с аквариума "Туркуазоо". Следващият обект беше невероятният небостъргач "Сапфир" със своите 54 етажа и височина 221 метра. На върха на небостъргача се включихме във виртуалната хеликоптерна обиколка над целия Истанбул. Денят приключи с едно прекрасно нощно изживяване с ориенталска вечеря на кораб по Босфора с богата програма с фолклорни и ориенталски танци, дервиши, музика.

На третия ден нова емоция - нова среща с Босфора и посещение на гвоздеа в програмата - парк "Емирган" и Фестивала на лалетата, емоцията, предизвикала желанието ни за включване в това пътешествие. Ако сте любители на лалетата, там можете да видите засети над 4 милиона лалета от 190 вида.

Черешката на тортата беше колективната идея на всички участници и участнички за вземането на решение за закупуване на така известната турска баклава за почерпка на всички членове на "ХобиСклуб", като се приберем в Добрич.

"ХобиСклуб"

Трети ден от Възкресение Христово

Със заветния и радостен поздрав "Христос Воскресе" посрещнахме отец Антон - свещеник в добруджанските енории на село Дъбовик и село Пчеларово. Последва хоровият отговор "Воистина Воскресе" от страна на събралите се членове на СНЦ "ХобиСклуб".

Това радостно събитие се случи в офиса на нашата организация.

Още в 10:00 часа залата се изпълни с усмихнати и ведри лица, наредени около красивата и добре подредена маса с червени и пъстри яйца и козунаци. Очакването на скъпия ни гост отец Антон, стар наш приятел, бе съпроводено с тиха и приятна църковна музика.

Срещата започна с патриархално пасхално послание за Великден, след което от отца бяха изпълнени църковните песнопения "Христос Воскресе из мъртвих" и "Отче наш". Последваха възгласи "Амин, амин, амин!". Още на влизане в залата всеки си носеше великденското яйце, на което председателят на "ХобиСклуб" поставяше цифра за участие в конкурса за най-красиво яйце.

Трудна задача се оказа за отец Антон да избере три от най-красивите яйца, поставени в табла на масата, защото, според думите му, всички яйца бяха прелестно и красиво украсени. Накрая отецът определи: на първо място се класира яйцето на Данка Арнаудова, на второ – на Елисавета Петрова и на трето – на Янка Манолова. Председателят на организацията обяви печелившите и ги поздрави за старателното боядисване на великденските яйца, и им подари безплатни билети за концерта "10 години оркестър "Приатели Фолк", който се състоя на 24 април в Органовата зала. Срещата завърши с освещаване за здраве със светена вода и китка от здравец, извършено от отца. Разделихме се с благоговение, духовна наслада и радостни чувства.

Силистра

Равнопоставеност и достъпност в изборния процес

На 14 април 2026 г. в конферентната зала на хотел "Виена" в Силистра РО на ССБ – Силистра проведе среща с членовете си, посветена на предстоящите парламентарни избори на 19 април.

По време на срещата беше разяснен начинът, по който избирателите със зрителни увреждания ще могат да получат равен достъп до информация чрез QR-кодове, поставени във всяка избирателна секция на територията на област Силистра. Инициативата цели да улесни участието на хората с нарушено зрение в изборния процес, като им предостави възможност за по-лесно ориентиране и достъп до необходимата информация чрез съвременни технологични решения.

Участниците в срещата бяха запознати с практическите аспекти на използването на QR-кодовете, както и с организацията на тяхното внедряване във всички секции в региона.

Събитието бе част от усилията за осигуряване на равнопоставеност и достъпност в изборния процес, като се гарантира, че всички граждани могат да упражнят правото си на глас при равни условия. Във втората част на мероприятиято председателят на регионалната организация г-жа Петранка Стоянова награди участниците в проведения Великденски конкурс под надслов "Великденска магия", като им благодари за старанието, творческото вдъхновение и магията да сътворят прекрасни сувенири и великденски изкушения!

София

"Танцуващи сърца" – когато изкуството обединява

Групата за народни танци "Танцуващи сърца" към Национално читалище на слепите "Луи Брайл 1928" - София доказва, че танцът може да бъде не само сцена за изява, но и мост към общността.

Тя е създадена през 2022 г. по проект, финансиран от Национален фонд "Култура". Още от своето създаване формацията носи силно социално послание – чрез танцовото изкуство да създава възможности за изява, развитие и социална активност на незрящи и слабовиждащи хора.

През годините групата активно участва в различни културни инициативи и проекти. До момента "Танцуващи сърца" успешно реализира проект към Агенцията за хората с увреждания, а в момента отново работи по проект на Национален фонд "Култура" в партньорство с танцова школа "Шеве". Двете групи имат общ художествен ръководител – хореографката Виктория Костова, която е основен двигател в развитието на състава.

От създаването си до днес групата има множество участия на сцени както в столицата, така и в различни градове в страната. Танцорите са носители на редица отличия – първи награди и специални призове, придружени с грамоти и plakети от фестивали и културни събития.

Освен чрез проектно финансиране, дейността на групата се подпомага от Национално читалище на слепите "Луи Брайл 1928", което осигурява средства за хонорара на хореографката и за наем на репетиционна зала. Благодарение на тази подкрепа групата продължава да се развива и да привлича нови участници.

Интересът към танцовите занимания нараства постоянно. Това доведе до създаването на нова група за начинаещи, към която има сериозен интерес от страна на незрящи и слабовиждащи членове на читалището. Така танцът се превръща не само в средство за художествена изява, но и в начин за социално общуване, създаване на приятелства и изграждане на увереност.

Участие в благотворителния спектакъл "Гласовете ви чувам"

В периода 19-21 март 2026 г. танцовата група "Танцуващи сърца" посети град Варна, където участва като специален гост в благотворителния спектакъл "Гласовете ви чувам", състоял се на 20 март в Дома на културата на слепите.

Вечерта се превърна в истински празник на изкуството и човешката съпричастност. Събитието събра десетки артисти и зрители в една емоционална програма, наситена с талант, вдъхновение и силно социално послание. Още от първите изпълнения стана ясно, че това не е просто концерт, а кауза. Самото име на спектакъла носи дълбока символика – призив да се вслушаме не само в музиката, но и в хората, чиито гласове често остават нечути в забързаното ежедневие. Чрез езика на изкуството събитието даде сцена на надеждата, разбирането и приемането.

Организатори на инициативата бяха агенция "Идея Прима" и фондация "Съпричастие" - Варна, които активно работят в подкрепа на социални каузи. Продуцент и водещ на вечерта беше Димитър Увалиев, а сред официалните гости беше и кметът на район "Младост" – Христо Христов.

Програмата предложи богато разнообразие от жанрове. На сцената се извиха вокалните групи "Еделвайс", "Светлина" и "Ривиера" от Варна.

В танцовата част на програмата участие взеха формацията "Танцуващи сърца" към НЧС "Луи Брайл 1928" - София и състав към Съюза на глухите в България.

Публиката се наслади и на артистите от "Сцена Арт Студио", които внесоха театрална дълбочина в спектакъла. Особен акцент бяха модерните изпълнения на брейкденс формацията "Идея Прима", както и участието на "Boy Fire Wheel" и "Beat Box Double D", които заредиха залата със съвременен ритъм и енергия.

Към артистичната палитра се присъединиха и моделите от "Варна фешън тийм" и "Идея Прима", както и младата изпълнителка Ана-Симона от ЧМШ "Парадайс мюзик".

Посланието на спектакъла "Гласовете ви чувам" далеч надхвърли рамките на сцената. В свят, в който често говорим повече, отколкото слушаме, това събитие напомни за нещо съществено – истинската промяна започва тогава, когато се научим да чуваме другия. Не просто с уши, а със сърце.

Участниците изразяват надежда подобни инициативи да се превърнат в традиция. Те дават възможност хората в неравностойно положение да се срещат на общи сцени, да създават нови социални контакти и

да изграждат по-силна и подкрепяща общност.

Съществува и надеждата Съюзът на слепите в България да подкрепи инициативи, които събират членовете, занимаващи се с художествена самодейност, както и професионални творци. Това би дало възможност на младите незрящи и слабовиждащи артисти да се опознаят, да обменят идеи и да създават съвместни концерти и проекти със значимо социално въздействие в различни градове на страната.

МОБИЛНОСТ Метрото - предизвикателство и удобство за зрително затруднените

Гергана БЪРЗАКОВА

Безспорно най-удобният, бърз и комфортен транспорт през последните 27 години в София е метрото. На 28 януари 1998 г. са открити първите 5 метростанции.

Днес функционират 4 линии на метрото. Общата им дължина е 52 км с 47 метростанции. Превозната способност е 50 хиляди пътници на час и 340 хиляди превозвани пътници на ден. Минималният интервал на движение на мотрисите е 180 секунди.

Като всяка новост всички трябваше да се адаптираме, да го опознаем и оценим като придобивка, улесняваща придвижването ни из все по-разрастващата се и променяща се столица.

През 2015 г. Петър Стайков - председател на "Център за подкрепа на социалната интеграция – Приоритети", разработва по проект "Метроводител за незрящи". В него вербално са описани 23 станции по линия 1 на метрото. Вербалните карти са достъпни в три формата - книжки на брайлов шрифт, на уголемен плоскопечатен шрифт и като аудио файлове.

Метрото е транспорт, който носеше своите предизвикателства за зрящите, за зрително затруднените и за мен самата като инструктор по ориентиране и мобилност.

В тази статия ще направя ретроспекция на достъпността на метрото за зрително затруднените, ще разкажа за притесненията им от придвижването с метрото и преодоляването на тези затруднения като инструктор.

Първите метростанции, пуснати в експлоатация от Софийския метрополитен на линия 1, нямаха зрителни и тактилни ограничителни линии. На по-късен етап бяха допълнително поставени.

При изграждането на линия 2 достъпността беше на по-високо ниво. Метростанциите бяха изградени с маркировка, улесняваща слабовиждащите и напълно слепите граждани, пътуващи в него.

Положителни и отрицателни характеристики

Положителни характеристики на метрото:

- то е най-бързият транспорт;
- най-точният транспорт - тук липсват факторите, забавящи наземния транспорт, като задръствания и други;
- инструкции за безопасност, които информират гражданите на всяка метростанция, ежедневно, за правилата и опасностите при пътуване;
- съобщаване на спирките на метростанциите, съобщаване на следващата спирка, съобщение за затваряне на вратите, някои видове влакове имат звукова сигнализация, предупреждаваща, че предстои затваряне на вратите;
- от определени метростанции във влака на метрото се съобщава в коя посока се движи ("Бизнес парк" или "Летище"), ("Обеля" или "Сливница");
- на перона на Младост 1, където се разделят двете линии - за "Бизнес парк" и "Летище", се обявява в каква посока се движи влакът;
- електронни табла, информиращи за посоката на метрото, линията, по която се движи, означена с различен цвят, времето, в което пристига:
 - А) Линия М 1 – Сливница - Бизнес парк - Люлин - Младост, червена;
 - Б) Линия М 2 – Обеля - Витоша - Надежда - Лозенец, синя;
 - В) Линия М 3 – Хаджи Димитър - Горна баня - Хаджи Димитър - Овча купел, зелена;
 - Г) Линия М 4 – Обеля - Летище, жълта.

Отрицателни характеристики на метрото:

- лоша акустика, възпрепятстваща слуховата ориентация на зрително затруднените (особено ако

едновременно на един перон пристигнат два влака);

- по-голяма вероятност от пълна дезориентация в сравнение с други места при самостоятелното придвижване – пресичане на кръстовища, натоварени булеварди и тъй насетне;
- недобри зрителни и тактилни ограничителни линии (на част от спирките на линия 1);
- липса на тактилни водещи линии на пероните на метростанциите;
- огромен поток от хора, особено в час пик;
- безшумно отваряне на вратите на някои влакове, движещи се по линия 1 и линия 2;
- стълбовете, на които са монтирани преградите на перона, често пъти пречат при слизането на пътниците.

Притеснения на зрително затруднените лица:

- страх от дезориентиране;
- страх от несправяне;
- страх от пропадане в пространството между влака и перона;
- страх от попадане на пространството между вагоните;
- страх от падане на релсите;
- страх от краткото време за качване в метрото;
- страх от преминаване на бастуна между допълнително поставената ограничителна линия на метростанциите по линия 1.

Моят подход към обучението на зрително затруднените:

- поднасяне на реалните факти – подробна информация за метростанцията и опасностите;
- психологическа подкрепа - владеее на техниките, вяра в собствените възможности, концентрация и спокойствие, доколкото е възможно;
- адаптиране на техниките.

Примери в обучението, представящи адаптиране на техниките и важни подходи при самостоятелното придвижване

Ще представя няколко примера:

А) пример 1 - адаптиране на техниката при качване на автобус – приплъзване на бастуна с техниката за преодоляване на препятствия по стената на метрото, както по стената на автобуса, е неосъществима по две причини: страх от страна на обучаващия се и специфика на превозното средство. При някои мотриси вратите се отварят навън и съществува вероятност бастунът да попадне между стената и вратата на влака.

Б) Пример 2 - разстоянието между вагоните – бастунът може да попадне между вагоните и зрително затрудненият да се обърка, че това е вратата на вагона.

(Снимка 1 – снимката показва разстоянието между вагоните)

В) Пример 3 - при качване в метрото съществува вероятност от пропадане на крака на качващия се или зрително затруднения между пода на влака и перона. На различните метростанции в зависимост от вида на влака има различно разстояние между перона и влака. В зависимост от позицията на крака на качващия се зависи това дали ще се случи. Ако е перпендикулярен на перона, няма такава опасност, но при други позиции има.

(Снимка 2 – снимката показва разстоянието между перона и влака)

Г) Пример 4 - стриктно следване на водещите линии, определени при маршрута. Неследването на водеща линия може да доведе до сериозна опасност при придвижването. При двуперонните метростанции зрително затрудненият може да следва стената на перона като водеща линия и чисто психологически е по-спокоен, че краят на перона е далеч. Но на едноперонните станции трябва да разчита само на слухова ориентация и с малки изключения на зрителна ориентация.

Д) Пример 5 - стриктно следване на инструкциите за мястото, на което зрително затрудненият трябва да изчака за качването на метрото. Метростанциите имат различна дължина на пероните, различна е и дължината на влаковете на метрото.

Градацията на достъпността на метрото е на най-високо ниво при изграждането на линия 3. На всяка метростанция има отлични зрителни и тактилни маркировки - тактилни водещи линии на всеки перон,

преграда, ограничаваща достъпа до края на перона, врати, отварящи се на определени места, пространството между перона и пода на вагона е много малко и няма вероятност от пропадане на крака на зрително затруднения.

Високото ниво на достъпност и липсата на опасности, налични в другите линии, води и до по-голямо спокойствие на зрително затруднените при самостоятелното им придвижване в метрото.

(Снимка 3 – снимката показва перон на метростанция „НДК” на линия 3, на която се виждат преградите на перона, тактилните водещи линии и тактилните ограничителни линии)

В заключение мога да кажа, че положителната градация е във всеки един аспект от изложените факти:

- метрото е предпочитан транспорт от зрително затруднените лица;
- инструкторите сме по-подготвени, обучавайки зрително затруднените лица в метрото;
- достъпността за зрително затруднените лица в софийския „Метрополитен” е на много по-високо

Снимка 1 - показва разстоянието между вагоните

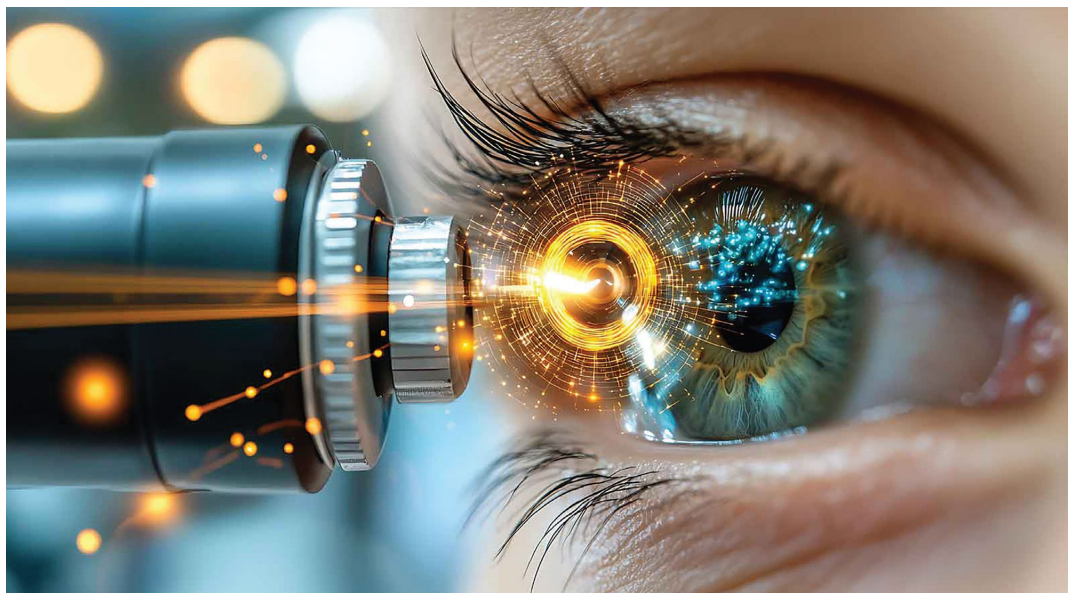

Снимка 2 - показва разстоянието между перона и влака

Снимка 3 - показва перон на метростанция "НДК" на линия 3, на която се виждат преградите на перона, тактилните водещи линии и тактилните ограничителни линии

ОФТАЛМОЛОГИЯ Оптогенетичната терапия UGX 201 дава нов шанс за зрение при напреднал пигментен ретинит

Пигментният ретинит е едно от най-тежките наследствени очни заболявания. При него фоторецепторите в ретината постепенно загиват и човек губи нощното зрение, периферното зрение и накрая централното. За много пациенти диагнозата идва късно, когато фоторецепторите вече са почти напълно разрушени. Това прави класическите генни терапии неприложими, защото те работят само ако

има живи клетки, които да бъдат коригирани.

Клинично проучване от Китай показва, че дори при много напреднал пигментен ретинит е възможно да се възстанови частична зрителна функция чрез оптогенетика.

Това е подход, при който в ретината се въвеждат светлочувствителни протеини, които позволяват на останалите живи клетки да реагират на светлина.

Проучването е проведено в Първа университетска болница към университета "Суджоу" (First Affiliated Hospital of Soochow University). Това е водещ офталмологичен център, който участва в иновативни терапии за наследствени заболявания на ретината.

UGX 201 е експериментална терапия, която използва модифициран вирусен вектор, за да достави в ретината изкуствен светлочувствителен протеин. Той се експресира в ганглийните клетки.

"Експресира" - това означава, че клетките започват да произвеждат този протеин сами, след като получат генетичната инструкция. Така ганглийните клетки, които нормално не усещат светлина, придобиват нова функция и могат да изпращат зрителни сигнали към мозъка. Това заобикаля напълно увредените фоторецептори.

В проучването участват девет души с напреднал пигментен ретинит. Шест от тях имат минимално светлоусещане, а трима са напълно без светлоусещане. Всеки участник получава само една интравитреална инжекция. Това е добре позната офталмологична процедура, при която лекарството се поставя в стъкловидното тяло на окото.

След 52 седмици резултатите са окуражаващи. При пациентите със запазено светлоусещане се наблюдава средно подобрене на зрителната острота с 0.30 logMAR (около 3 реда повече на стандартна скала). Това е клинично значима промяна. Един участник показва и отчетливо подобрене в чувствителността към светлина при FST тест. Това е специализиран тест, който измерва колко силен трябва да бъде светлинният стимул, за да бъде възприет.

Въпросникът за качество на живот NEI VFQ 25 също отчита подобрене. Той измерва доколко зрението влияе на ежедневните дейности, ориентацията, социалните контакти и самостоятелността. Най-впечатляващи са резултатите при тримата участници без никакво светлоусещане. И тримата възстановяват способност да усещат светлина в различни моменти след лечението. Двама запазват това подобрене до края на проследяването. Това е важен сигнал, че оптогенетичният подход може да върне базова зрителна функция дори при хора, които са напълно слепи.

По отношение на безопасността терапията се представя добре. Не са наблюдавани сериозни нежелани реакции. Двама участници имат краткотрайна болка и временна загуба на зрение непосредствено след инжекцията, свързани с повишено вътреочно налягане. Симптомите преминават бързо. Не са открити възпалителни реакции или структурни увреждания на ретината.

UGX 201 е първата терапия, която използва човешки опсин, комбиниран с метаботропен рецептор. Този механизъм позволява по-висока чувствителност към светлина без нужда от специални очила или външни светлинни устройства. Ако бъде потвърдено в по-големи проучвания, това може да се превърне в нов тип лечение за пациенти, за които досега не е имало никакви терапевтични възможности.

Оптогенетиката е все още в ранна фаза, но резултатите от UGX 201 показват, че възстановяването на зрителните функции при напреднал пигментен ретинит вече е реалистична перспектива. Това е първа стъпка към бъдеще, в което дори хора с тежка загуба на зрение могат да получат шанс за частично зрително възстановяване.

Източник – "American Journal of Ophthalmology"

"Научен Оскар" за терапия, която връща зрението

Семейство учени си поделят "научния Оскар" за откритието си, че слепотата може да се лекува. Молекулярната биоложка Джейн Бенет и офталмологът Албърт Магуайър са тазгодишните носители на наградата за пробив в науката Breakthrough prize – отличие за 3 милиона долара, което двамата ще споделят с третия лауреат - физичката Катрин Хай.

Признанието им се връчва за 25-годишен проект, в рамките на който семейството осиновява двете кучета Венера и Меркурий и успешно лекува проблемите им със зрението, разказва "Гардиън".

Терапията, назована Luxturna, вече е одобрена за приложение върху хора и помага на пациенти, родени с вродена амавроза на Лебер, рядко генетично заболяване, което води до пълна слепота.

Доказателство, че терапията е проработила, е клинично проучване, в което един пациент описва как е виждал лицето на детето си за първи път, фината шарка в дървените мебели и клоните, които се веят на вятъра. Други пациенти съобщават за подобни значителни подобрения в качеството си на живот.

Молекулярната биоложка Джейн Бенет, днес пенсионирана от Университета в Пенсилвания, споделя пред "Гардиън", че живеем в "изключително вълнуващо време" за науката, но се опасява, че в скоро време от САЩ ще има изтичане на мозъци. Притеснена от управлението на Доналд Тръмп и администрацията му, тя предупреждава, че атаките върху науката може да "доведат до щети за поколения напред".

"Дневният ред е политизиран, държавните агенции, които подкрепят фундаментални и приложни изследвания, са подкопани, компетентни съветници и експерти са уволнени или бягат в чужбина, а новите насоки противоречат на десетилетия задълбочени научни изследвания", казва тя.

Бенет и Магуайър се запознават в Медицинския факултет на Харвард, събрани заедно, за да работят по дисекция на мозък. По-късно, в Университета на Пенсилвания, те започват да се занимават с вродената амавроза на Лебер. Болестта е свързана с дефекти в гена RPE65, но учените не разполагат с инструментите, за да го поправят. Бенет продължава проучванията си въпреки това.

"Хубавото на това да си млада и наивна е, че не знаех какво не знаех", казва тя.

Наградите за пробив в науката се присъждат от 2012 г., основани от водещи фигури от Силициевата долина, в това число Сергей Брин, Присила Чан и Марк Зукърбърг.

Самите им основатели ги наричат "научните Оскари" и ги връчват ежегодно на церемония в Лос Анджелис. Присъждат се за открития във физиката, математиката и биологичните науки.

Източник - "Площад Славейков"

РЕКЛАМИРАЙТЕ ПРИ НАС Рекламна тарифа на списание "Зари"

Корици:

Втора корица (1 цвят) – 150 лева.
Втора корица (4 цвята) – 230 лева.
Трета корица (1 цвят) – 150 лева.
Трета корица (4 цвята) – 230 лева.
Четвърта корица (4 цвята) – 300 лева.

Вътрешни страници:

Цяла страница (1 цвят) – 100 лева.
Цяла страница (4 цвята) – 170 лева.
Половин страница (1 цвят) – 70 лева.
Половин страница (4 цвята) – 100 лева.
Четвърт страница (1 цвят) – 40 лева.
Четвърт страница (4 цвята) – 70 лева.

1/8 страница (1 цвят) – 25 лева.
1/8 страница (4 цвята) – 30 лева.
1/16 страница (1 цвят) – 15 лева.
1/16 страница (4 цвята) – 20 лева.

За фиксирано място – плюс 10%.

Цените са без ДДС

Отстъпки:

10% за 3 поредни реклами.
15% за 6 поредни реклами.
25% за 12 поредни реклами.

** Цените са при предоставен готов файл от страна на рекламодателя. За изработване на файл от предпечата на списание "Зари" цената е по допълнително договаряне.*

РЕКЛАМНА СТРАНИЦА Представяме ви "Успех Филтър ССБ" ЕООД

**USPEH
FILTER**

www.uspehfilter.com

София, 1360 бул. „Европа“ 138

Тел: 02 926 88 33, 02 926 88 44

Факс: 02 926 88 98

www.uspehfilter.com

e-mail: info@uspehfilter.com

„Успех Филтър ССБ“ ЕООД е специализирана фирма за производство на филтри за очистване на въздуха за всички видове климатични инсталации и чисти помещения, предфилтри, фини филтри и абсолютни филтри тип „HEPA“, филтри за двигатели с вътрешно горене и индустриални филтри.

Модерното оборудване съчетано с влагани материали от водещи фирми в света дава възможност за висока производителност и качество на продуктите.

СПОРТ Държавно индивидуално първенство по боулинг за хора със зрителни увреждания

На 18 април 2026 г. в боулинг зала "Joy Station" в София се проведе държавното индивидуално първенство по боулинг за хора със зрителни увреждания. В надпреварата взеха участие повече от 100 състезатели от 22 спортни клуба от цялата страна.

Организатор на събитието бе Федерация "Спорт за хора със зрителни увреждания" с финансовата подкрепа на Министерството на младежта и спорта.

Крайно класиране по категории:

Б1 (жени):

1. Хюрю Рамадан – ОСКСГ "Марица" - Пловдив
2. Илинка Пупева – СК "Пирин спорт - 2013" - Благоевград
3. Даниела Петкова – СКИ "Вихър" - Варна

Б1 (мъже):

1. Иван Иванов – СКИ "Витоша" - София
2. Румен Василев – СКИ "Пираните" - София
3. Иван Тодоров – СКИ "Атлет" - Варна

Б2 (жени):

1. Радославка Иванова – СКХУ "Доростол 2011" - Силистра
2. Тотка Христозова – СКХУ "Пазарджик"
3. Таня Сотирова – СКИ "Кракра" - Перник

Б2 (мъже):

1. Исмаил Исмаил – СКИ "Витоша" - София
2. Пламен Тодоров – СК "Достоен живот" - Благоевград
3. Росен Седефчев – СКИ "Кракра" - Перник.

Специални благодарности към всички асистенти, без които провеждането на състезанието нямаше да бъде възможно – част от тях студенти от Националната спортна академия, както и представители на "Спорт и солидарност за зрящи и незрящи" и други наши съмишленици. Поздравления за всички участници и честито на победителите!

ФСХЗУ